

Берлін, 4 вересня 2020 р.

Роз'яснення до Програми Федерального міністерства закордонних справ Німеччини «Розбудова співпраці з громадянськими суспільствами у країнах Східного партнерства та в Росії»

Програма з розбудови співпраці з громадянськими суспільствами у країнах Східного партнерства та в Росії уможливорює організаціям громадянського суспільства та задіяним у них громадянам усвідомлення своєї ролі основних учасників і важливих партнерів державної діяльності та суб'єктів надання підтримки триваючим трансформаційним процесам у регіоні.

Федеральний уряд за допомогою інструментів культурної й освітньої зовнішньої політики хоче створити можливості для того, аби у передполітичному просторі в транскордонному режимі відбувалися дискусії і знаходилося порозуміння щодо мрій і травматичного досвіду народів, щодо багатого на конфлікти минулого та щодо сподівань на розвиток і суспільно-соціальний прогрес. Цього можна досягти лише тоді, якщо якомога більшій кількості активних учасників як із сільських регіонів, так і з урбаністичних центрів тієї чи іншої країни буде надана можливість для зміцнення соціальної згуртованості і побудови структур громадянського суспільства, для сприяння розвитку основ вільного, демократичного та плюралістичного устрою і, тим самим, для забезпечення мирного співіснування народів в Європі у майбутньому. Передбачається, що Федеральному міністерству закордонних справ Німеччини у бюджеті на 2021 рік на ці цілі знову виділятимуться бюджетні кошти.

Проектна робота в період Covid-19 – межі і шанси

Пандемія Covid-19 являє собою світовий переломний момент, який має безпосередній вплив і на реалізацію проєктів в країнах Східного партнерства та в Росії. Численні обмеження й непередбачувані явища в процесі планування ускладнюють передусім реалізацію проєктів з обміну та спілкування, успіх та дієвість яких великою мірою залежать від особистих зустрічей. Зрештою, і Федеральний уряд Німеччини як грантодавець стоїть перед викликом, щоб адаптувати рамкові умови програми таким чином, аби розумні й інноваційні формати в часи фізичного дистанціювання уможливили близькість на міжнародному рівні.

Федеральний уряд користується теперішнім моментом, щоб адаптувати порядок реалізації програми грантової підтримки до поточної ситуації та водночас закріпити в програмі **зорієнтовані на майбутнє принципи виконання проєктів**. Окрім забезпечення ефективного виконання програми в короткостроковій перспективі у такий спосіб має бути використаний шанс, аби запуснути довгострокові інноваційні процеси з метою подальшого розвитку цієї програми.

Тому усі подані проекти протягом цього циклу грантової підтримки мають переконливо продемонструвати (та/або у разі необхідності сформулювати альтернативи), яким чином можна буде досягти цілей і у разі подальших обмежень через пандемію Covid-19. При цьому слід особливо звернути посилену увагу на **цифрові та гібридні формати**. На програми стажування, стипендії на перебування за кордоном та поїздки (з метою пошукової роботи, освіти тощо) кошти в 2021 році передбачено лише в обмеженому обсязі.

Шанси, які відкриває криза: поштовх для цифровізації

Цього року ще більша увага приділятиметься цифровізації форматів і структур. У такий спосіб має залучатися ширша цільова аудиторія в цільових країнах та в Німеччині, підтримуватися мережа зв'язків між учасниками та спрощуватися реалізація міжрегіональних проєктів. Професійна реалізація змісту проєктів може бути забезпечена лише тоді, якщо залучені організації матимуть необхідну цифрову інфраструктуру. З огляду на теперішні виклики для діячів громадянського суспільства та з метою збереження існуючих мереж зв'язків надаються кошти на обмежене у часі й предметне фінансування структурних витрат. В цьому випадку має йтися про витрати, що виникають у рамках реалізації проєктів, на які надаються кошти (наприклад, придбання комп'ютерної техніки і програмного забезпечення) або про проєкти, спрямовані на структурний розвиток. Умовою, як і до цього, залишається тематична прив'язка до однієї з чотирьох цілей грантової підтримки. Фінансування цих витрат відбувається поки що обмежено у часі на поточний період надання грантової підтримки. З детальнішою інформацією, а також з оглядом видів проєктів, які особливо придатні для реалізації в цифровому форматі, ви можете ознайомитися у документі „FAQs Skizzeneinreichung ÖPR“ (FAQs подання ескізів країни Східного партнерства та Росія), який ви знайдете у рубриці завантаження документів на Інтернет-сторінці <http://oepr.diplo.de>

Підтримувати діалог завдяки гібридним форматам

Заходи з діалогу й спілкування суттєво сприяють досягненню (дієвих) цілей програми для країн Східного партнерства та Росії. При цьому особисте транскордонне спілкування є основним засобом для того, щоби відновити втрачену на тлі територіальних конфліктів довіру. Таким чином, його не можна повністю замінити ані суто цифровими форматами, ані іншими заходами, які сприяють досягненню цілей. Гібридні формати, в яких змінюються фази «он-лайн» і «оф-лайн», та/або які реалізуються частково на місцевому рівні («оф-лайн») та міжрегіонально («он-лайн»), можуть бути придатними для того, щоб і за цих важких умов уможливити продовження процесів діалогу в 2021 році.

Подальший розвиток програми з урахуванням вимог захисту клімату

Захист довкілля й клімату є однією з провідних тем нашого часу і має ще більше, ніж дотепер, визначати міркування з концепції та реалізації окремих заходів у рамках цієї програми. Мета полягає в тому, аби спонукати усіх задіяних осіб до заощадливої по

відношенню до ресурсів і сталої реалізації проєктів. Необхідно переконливо продемонструвати, як у проєкті враховуються аспекти екологічного сталого розвитку, та/або який внесок цей проєкт робить в екологічний сталий розвиток. Авіаподорожі, які через теперішні обмеження поїздок нині й без того здійснювати важко, мають плануватися лише в тому разі, якщо вони однозначно пов'язані з метою проєкту, - в іншому ж випадку слід скористатися цифровими форматами або безпечними для клімату альтернативними варіантами.

Які цілі мають бути досягнуті?

Федеральний уряд надає сприяння заходам, які через співпрацю громадянського суспільства Німеччини з громадянськими суспільствами в країнах Східного партнерства та в Росії всеосяжно підтримують необхідні перетворення і внутрішні інтеграційні процеси. Це охоплює весь спектр культурних і освітніх проєктів (зокрема, ЗМІ, науку, освіту, в тому числі професійну, культуру, мову та роботу з молоддю).

Тому на сприяння заслуговують ті заходи, **які створюють або розбудовують стійкі суспільно-громадські структури співпраці між учасниками з Німеччини та країн Східного партнерства або Росії**. До того ж проєктам слід бути адаптованими до відповідних специфічних для країн або регіонів контекстів та опрацьовувати теми, які на цьому тлі є актуальними. **Окрім того, проєкти повинні:**

- **досягати якомога більшої кількості представників громадянського суспільства (зокрема, через мультиплікаторів) та**
- **переслідувати одну з таких подальших цілей:**

1. «Зміцнення плюралізму" – створення і розбудова розмаїття інформації, думок та ЗМІ з акцентом на протидію дезінформації:

Ідея плюралізму є центральним і утворюючим елементом сучасних демократій. Їхня легітимність полягає, насамперед, у визнанні розмаїття думок, інтересів та цілей, що існують у суспільстві.

Пандемія Covid-19 неначе під мікроскопом демонструє ті проблеми, які панують у країнах Східного партнерства та в Росії. Великим викликом є адекватна протидія кампаніям з дезінформації. Теперішня ситуація підкреслює необхідність вмілого і впевненого поводження з науковим матеріалом, інформацією та даними – однаковою мірою як з боку відправників, так і з боку отримувачів. Тому в 2021 році під гаслом «Протидіяти дезінформації – підсилювати наукову комунікацію, засновану на даних журналістику, перевірку фактів та медійно-інформаційну грамотність» сприяння надаватиметься особливо таким проєктам, які опрацьовують теми на стику між (соціальними) медіа, цифровізацією та новинами й повідомленнями загалом.

Сприяння також і надалі надається проектам, які слугують створенню і розбудові плюралістичного медійного ландшафту. При цьому особливо враховуються проекти, які мають формувати стійкість суспільств до ненадійної та хибної інформації шляхом зміцнення й підвищення кваліфікації медійних діячів та забезпечувати кращий доступ до високоякісних і плюралістичних (місцевих) медійних продуктів.

Тому придатними для фінансування заходами є, наприклад, підготовка і підвищення кваліфікації журналістів, блогерів та інших медійних діячів у зазначених країнах, а також програми стажування журналістів у Німеччині, окрім цього, проекти, що спрямовані на посилення медійної компетенції, наприклад, через придатні заходи у школах та університетах або у сфері політичної освіти.

2. «Сприяння ціннісним дискурсам» – зміцнення цінностей через діалог громадянського суспільства та культурно-політичні заходи.

В рамках цієї мети сприяння може надаватися, насамперед, проектам обміну і культурним проектам. Основою внутрішніх інтеграційних процесів та національних партнерств є відвертий діалог про спільні риси, але також і про відмінності. Він завжди відбувається там, де люди зустрічаються, обмінюються думками та співпрацюють. Обмін думками про фундаментальні базові цінності, такі як повага до прав людини, законність системи управління, незалежність судів, право особистості на життя і вільний розвиток свого потенціалу та принцип прийняття рішень більшістю голосів набувають у періоди політичної напруженості – і не останньою чергою з огляду на циркулюючі в суспільствах наративи іншого змісту - особливого значення.

Отже, сприяння має надаватися і тим заходам, які передають та зміцнюють вищезгадані базові цінності через обмін у сфері громадянського суспільства або через культурно-політичні заходи. Доцільними тут можуть бути заходи-діалоги та особисті зустрічі груп громадянського суспільства, а також безліч форматів з усіх сфер культурного життя, в яких ідеться по суті про передачу згаданих вище цінностей.

3. «Давати перспективи на майбутнє» - заходи академічної, професійної і суспільно-політичної освіти та підвищення кваліфікації

Тут в першу чергу йдеться про освітні проекти та проекти з підвищення кваліфікації («capacity building»). Центральною потребою усіх, а особливо молоді, є наявність перспективи власного економічного, суспільного та соціального зростання і бачення шансів розвитку та прогресу для себе й свого оточення. Звідси впливає мотивація будь-якої суспільної, політичної та соціальної активності на користь власної країни. При цьому навчання й підвищення кваліфікації є тим фундаментом, на якому кожна людина будує свої абсолютно особисті перспективи на майбутнє та мрії.

Тому придатними для сприяння є заходи академічної, професійної і суспільно-політичної освіти та підвищення кваліфікації, в тому числі і шляхом надання стипендій. Цільовою групою є переважно, але не винятково, молоді люди.

4. «Сприяння діалогу та порозумінню» – відновлення втраченої довіри на тлі територіальних конфліктів

У випадку з цією метою, якій надається сприяння, йдеться про заходи, які у передполітичному просторі відновлюють необхідну довіру між суспільствами, які є сторонами невирішених територіальних конфліктів. Ці конфлікти й напруженості, які зумовлені різними історичними наративами в регіоні, призвели також до глибокого розколу всередині громадянських суспільств та між країнами. Особливу роль відіграють при цьому неспівпадіння самосприйняття зі сприйняттям іншими, а також питання інтеграції меншин. Наслідками є взаємна втрата довіри, поява й поглиблення упереджень та брак готовності до спілкування. Для протидії цьому мусять бути наявними люди й організації, які прагнули б зрозуміти перспективи іншої сторони та розвинути на цій основі готовність до компромісів.

Тому придатними для сприяння є заходи співпраці у сфері громадянського суспільства, які на тлі територіальних конфліктів мають на меті відновлення готовності до діалогу та порозуміння між постраждалими групами з використанням культурно-освітніх інструментів, сприяючи таким чином відновленню втраченої довіри та усуненню упереджень. Також і у цьому випадку звернення до гібридних форматів має стати інструментом для того, аби повністю не відмовлятися від важливого особистого спілкування.

В Німеччині, як і у цільових країнах Східного партнерства та в Росії, у громадянському суспільстві панує велика солідарність з тими, хто найбільше потерпає від пандемії Covid-19 та її наслідків. Аби зміцнити ці **вразливі групи**, а також розмаїття цільових груп, на які спрямована програма загалом, в 2021 році особливо мають фінансуватися такі проекти, які спрямовані на представників цих груп та/або однозначно їх охоплюють.

Основні передумови надання сприяння проектам

1. У яких країнах мають реалізовуватися проекти співпраці у сфері громадянського суспільства, аби бути придатними для сприяння?

Проектам співпраці у сфері громадянського суспільства може надаватися сприяння, якщо вони реалізуються у **Німеччині, в Росії або в країнах Східного партнерства**. Країнами Східного партнерства є Вірменія, Азербайджан, Білорусь, Грузія, Республіка Молдова і Україна. Підтримувані учасники проектів повинні мати своє основне місце проживання в одній з країн Східного партнерства, в Росії або Німеччині, а також у Польщі або Франції (див. нижче).

Можливими є проекти співпраці між представниками громадянського суспільства з Німеччини та однієї (**двосторонні проекти**) або декількох (**багатосторонні проекти**) країн Східного партнерства та Росії.

Оскільки метою програми є створення, розбудова і захист структур співпраці у сфері громадянського суспільства між Німеччиною і країнами Східного партнерства та Росією, **сприяння суто національним проектам і проектам без партнера в Німеччині або в країнах Східного партнерства та в Росії не передбачене.**

Федеральний уряд має намір уникнути надмірної концентрації заходів у столицях і мегаполісах та надати якомога більшій кількості представників громадянського суспільства в цих країнах можливість створити мережу спілкування між собою, а також з учасниками в Німеччині. Тому Федеральний уряд хоче сфокусувати особливу увагу на проектах, які реалізуються в **регіонах цільових країн.**

Уряди Німеччини та Франції на засіданні Німецько-Французької Ради Міністрів 13 липня 2017 року ухвалили рішення щодо подальшого поглиблення співпраці між Німеччиною та Францією. З огляду на це Федеральне міністерство закордонних справ Німеччини та Міністерство європейських і закордонних справ Франції на виконання цього рішення домовилися про те, аби і в 2021 році залучати **французькі неурядові організації** до масштабнішої співпраці за програмою «Розбудова співпраці з громадянськими суспільствами в країнах Східного партнерства та в Росії».

Партнери громадянського суспільства Польщі і надалі можуть бути частиною проектів громадянського суспільства в рамках Програми. Тому вітаються як **спільні німецько-французькі, так і німецько-польські проекти з одним або декількома партнерами у цільових країнах.** Право на подання заявки має лише німецький партнер, однак учасники (проектів), яким надається сприяння, можуть мати своє основне місце проживання у Франції або у Польщі. Передумовою для надання сприяння цим проектам є активна участь польської або відповідно французької партнерської організації.

2. Хто є учасниками проектів, які є придатними для сприяння?

Суб'єкти-учасники, що беруть участь у заходах, яким надається сприяння, мають належати до **сфери громадянського суспільства** в Німеччині, за певних обставин у Франції або у Польщі та в країнах Східного партнерства або в Росії. Цільовою групою заходів є, таким чином, **суб'єкти-учасники поза сферою державної та господарської (економічної) діяльності.** Типовими учасниками є ЗМІ, асоціації, фонди (включаючи політичні фонди), вищі навчальні заклади, молодіжні об'єднання, працівники культури та інші неурядові організації. Заклади суспільного телерадіомовлення та суспільні медіа також розглядаються як складова громадянського суспільства.

Учасники, які вважаються суб'єктами державної або господарської (економічної) діяльності, лише у виняткових випадках можуть бути віднесені до цієї сфери (громадянського суспільства), якщо через місцеві реалії учасники від громадянського

суспільства відсутні, та якщо передбачені для сприяння заходи надають достатні гарантії того, що переслідувані політичні цілі буде досягнуто.

Великого значення Програма приділяє партнерській співпраці на рівних між партнерами за проектом. Усі партнери якомога рівною мірою мусять бути залучені до організації, спрямування та реалізації проекту. Для забезпечення цього при поданні офіційної заявки вимагається заява про те, що проект розроблятиметься і реалізовуватиметься спільними зусиллями. Заява має бути підписана усіма партнерами за проектом.

3. У якому проміжку часу мають здійснюватися проекти?

Кошти сприяння – це **проектні кошти**. Це означає, що вони підлягають **принципу бюджетного ануїтету**. Тому проекти мають бути **завершені**, як правило, протягом 2021 року, тобто, до **31.12.2021 р.** Однак в **обґрунтованих випадках** Федеральне міністерство закордонних справ Німеччини може **обмежено** відступати від цього принципу і схвалювати також **проекти з терміном реалізації понад один рік**. Передумовою для цього є **нагальна необхідність понадрічного або кількарічного терміну реалізації для досягнення переслідуваних політичних цілей**.

Посилання на сталість проекту у цьому зв'язку є недостатнім. Адже треба досягти того, аби якомога більша кількість представників громадянського суспільства отримала користь від надання грантового сприяння якомога більшої кількості проектів.

Визнання конкретного заходу таким, що має тривати понад один рік або декілька років, вважається **необхідним** тоді, коли зовнішньополітичні цілі, які переслідує сприяння, не можуть бути досягнуті без визнання необхідності понадрічної чи кількарічної тривалості. Це має місце, наприклад, у тих випадках, якщо той чи інший конкретний захід може бути здійснений лише у понадрічний період, тому що його тривалість за своєю природою повинна перевищувати тривалість одного академічного семестру.

Визнання понадрічного характеру конкретного заходу вважається **конче** необхідним, якщо інших альтернатив реалізації проекту немає.

Мінімальна сума фінансування становить 10 000 євро; максимальна сума фінансування не визначена.

Вказівка: в рамках Програми існує можливість надання проектам повторного грантового сприяння. Однак права претендувати на повторне схвалення грантового сприяння немає (§ 23 Положення про федеральний бюджет Німеччини). Кошти за Програмою призначені для того, аби уможливити початкове фінансування проектів. Забезпечення довгострокового фінансування завдяки грантовому сприянню з інших джерел або з інших надходжень є завданням ініціатора проекту.

4. Коли може розпочинатися проєкт?

Надання грантового сприяння може схвалюватися принципово лише тоді, якщо на момент прийняття рішення про надання сприяння проєкт ще не розпочато. Однак існує можливість **разом із поданням заявки на виділення гранту** згідно з § 44 Положення про федеральний бюджет подати до Федерального міністерства закордонних справ клопотання про достроковий початок заходу. **У разі надання виняткового дозволу на достроковий початок заходу** проєктні витрати можуть враховуватися від зазначеної у дозволі конкретної дати, за умови, що пізніше буде ухвалено рішення про виділення гранту. Це означає, що, починаючи з цієї дати, можна розпочинати реалізацію проєкту **на власний ризик**, ще до ухвалення рішення про виділення гранту. Правова претензія на надання грантового сприяння стане правомірною лише після отримання ухваленого рішення про виділення гранту.

5. Як Федеральне міністерство закордонних справ приймає рішення про надання грантового сприяння?

Рішення щодо офіційних заявок Федеральне міністерство закордонних справ приймає згідно з § 44 Положення про федеральний бюджет. З огляду на дуже високу зацікавленість громадянського суспільства в активній участі у розбудові співпраці з громадянськими суспільствами в зазначених країнах та в реалізації власних проєктів Федеральне міністерство закордонних справ вочевидь не матиме можливості підтримати наявними у нього коштами усі подані заявки та ідеї. Аби максимально зменшити витрати ресурсів на адміністративне опрацювання для усіх задіяних сторін, рішення про надання грантового сприяння приймається у два етапи:

- 1. Процедура обговорення проєктів:** у рамках попередньої процедури обговорення спочатку ідентифікуються ті проєктні ідеї, які за умови виконання зазначених вище критеріїв мають найкращі перспективи на отримання грантового сприяння, і за якими може бути рекомендоване подання заявки на виділення гранту. Ця **процедура здійснюється на підставі проєктних ескізів**, які у стислій формі чітко представляють запланований проєкт. Під час процедури обговорення проєктів можна звертатися до Відділу 601, який є відповідальним за це у Федеральному міністерстві закордонних справ, **із загальних питань щодо Програми, а також щодо конкретних проєктних ідей.**

Проєктні ескізи (німецькою або англійською мовою) можуть бути подані в період з початку вересня до середини жовтня 2020 р. через веб-сторінку:

<http://oepr.diplo.de>

На цій веб-сторінці ви знайдете подальшу інформацію та інструкції з подання проєктних ескізів. Внесення змін до вже поданих проєктних ескізів після їх подання є неможливим. 16 жовтня 2020 р. веб-сторінка для подання проєктних ескізів

закривається. Після цього подання (ескізів) буде більше неможливим. Проектні ескізи, подані іншими шляхами, не розглядатимуться.

У разі надсилання запитів щодо проектів, які Федеральне міністерство закордонних справ вже підтримувало у попередні роки, до проектного ескізу необхідно долучити короткий опис-оцінку досягнення мети.

Після розгляду усіх надісланих проектних ескізів зацікавлені сторони орієнтовно на початку 2021 року отримають **повідомлення із оцінкою-зазначенням того**, чи матиме заявка на виділення гранту згідно з § 44 Положення про федеральний бюджет попередньо шанси на успіх з урахуванням усіх інших надісланих проектних ескізів.

- 2. Подання заявки:** за проектами, які отримали позитивну оцінку, можуть подаватися офіційні заявки. Аби заявка була розглянута, вона має бути складена німецькою або англійською мовою і разом з повним пакетом документів у відповідні строки надіслана поштою.

До кого звертатися, якщо у мене є запитання?

Для **уточнюючих запитань** у Федеральному міністерстві закордонних справ можна звертатися до відповідного Відділу 601. Просимо Вас звертатися на електронну пошту: 601-oepr@diplo.de або зв'язуватися з нами за телефоном: (030 / 18 17 2148; – 7966; –4272).

У разі виникнення **технічних складнощів** у користуванні сайтом <http://oepr.diplo.de> просимо звертатися безпосередньо до пані Юлії Лютер (Julia Luther) (телефон: 030 / 18 17 – 4272, ел. пошта: 601-2-1@diplo.de).